

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН СЯЗОУ СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАЎ БЕЛАРУСІ, КІРАЎНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАЎ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І НАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАЎ БССР.

№ 22 (722) | Субота, 21 мая 1949 года. | Цана 50 кап.

МАЛАДЫЯ ТВОРЧЫЯ СІЛЫ

Далейшае развіццё і творчыя поспехі нашай літаратуры непарыўна звязаны з выхаваннем і выяўленнем новых кадраў літаратурнай моладзі—талентаў з народа. Беларуская савецкая літаратура тым і характэрна, што кожны гістарычны перыяд у жыцці нашай сацыялістычнай дзяржавы высюляў новых і новых маладых пісьменнікаў, якія, апытаўшы сацыялістычную рэчаіснасць, расці і выхоўваліся разам з народам.

Гады грамадзянскай вайны і аднаўлення перадыда нам Кузьму Чорнага, Міхася Лынькова, Кандрата Крапіну, Пятруся Броўку, Пятра Глебку, Паўлюка Труса. У гады калектывізацыі і сталінскіх пяцігодкаў развіліся таленты Аркадзя Куляшова, Макара Паслядоўца, Аляксея Зарыцкага, а пазней — Шыма Панчанкі, Усевалада Браўчанкі і цэлай плеяды другіх маладых пісьменнікаў. У часе Айчынай вайны і ў пасляваенны час пачалі пісаць Кастусь Кірэенка, Іван Мележ, Аляксей Кулакоўскі, Янка Брыль, Іван Шамякін, Паўлюк Пранцаў, Пятро Прыходзька, Рыгор Няхай, Мікола Гамолка і многія другія паэты і пісьменнікі. За гады пасляваеннай сталінскай пяцігодкі пачалі фармавацца новыя творчыя індывідуальнасці. За апошні час асабліва хутка растуць рады Саюза савецкіх пісьменнікаў Беларусі. Папаўненне прыходзіць ва ўсе жанры нашай літаратуры—у прозу, драматургію. Выхоўваюцца крытыкі і літаратуразнаўцы.

Тэатры нашай беларускай літаратуры зрабіліся магчымымі толькі дзякуючы Кастрэчыцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, дзякуючы перамогам савецкага народа на франтах сацыялістычнага будаўніцтва, а таксама Айчынай вайны. Большавіцкая партыя і савецкі народ увесць час клопатліва і клопатліва аб развіцці духоўнай культуры народаў Савецкага Саюза, працягваючы выключна клопаты аб ідэяльнай і перадавым атрадзе—савецкіх пісьменнікаў.

Цяпер, калі савецкі народ паспяхова пабудовае да камунізму, роля мастацкай літаратуры ў камуністычным выхаванні мае ўзрастае з кожным годам. Гэта ўскладнае на савецкіх пісьменнікаў вялікую адказнасць. Пісьменнік павінен выхоўваць і рэці сам, вучыць жыцццю і вучыцца. Гэта асабліва датычыцца нашай моладзі. Будучыня належыць ёй. І кожны павінен працаваць так, каб быць вартым гэтай цудоўнай будучыні. Аднак, не заўсёды мы ставімся з поўнай адказнасцю за сваю творчую працу, не заўсёды задавальняем патрэбы нашага чытача, які непамерна вырае разам з ростам савецкай краіны, які працягвае ўсё новыя і новыя патрабаванні да мастацкай творчасці.

Чытаць патрэба ад савецкіх пісьменнікаў праўдзівых, таленавітых кніг, якія б хацеліся яго не толькі ідэяльнай глыбінёй, але і мастацкай дасканаласцю. Творчыя сілы, якія здолелі даць народу такія кнігі, у нас ёсць. Побач са старэйшымі пісьменнікамі на стэржнях нашага друку ўсё часцей пачынаюць з'яўляцца новыя імёны са шматлікай плеяды маладых пісьменнікаў. Побач з членамі Саюза ўсё часцей спрабуюць свае сілы пачынаючыя і моладзі, паэты і драматургі.

Але гэта адначасна, што не заўсёды яны сустракаюць належную ўвагу з боку літаратурнай грамадскасці. Не заўсёды творы атрымліваюць усёаб'ёмную ацэнку.

Падрыхтоўка да пушкінскіх дзён

Гэтымі днямі адбылося чарговае паседжанне рэспубліканскага Камітэта па падрыхтоўцы да 150-годдзя з дня нараджэння А. С. Пушкіна.

Вырашана 6 чэрвеня ў памяшканні тэатра оперы і балета правесці вялікі юбілейны вечар. Даклад аб жыцці і творчасці А. С. Пушкіна зробіць паэт П. Глебка. З чытаннем вершаў, прывесчаных Пушкіну, а таксама з перакладамі твораў Пушкіна на беларускую мову выступіць пісьменнікі Аркадзь Куляшоў, Максім Танк, Пятро Глебка і іншыя. У заключэнне вечара будзе паказаны балет «Бахчысарайскія фантазы».

Саюз савецкіх пісьменнікаў БССР разам з інстытутам літаратуры, мовы і мастацтва Акадэміі навук БССР вылучыў вялікую групу дакладчыкаў, якія на працягу маі—чэрвеня месяца выступіць з дакладамі аб жыцці і творчасці А. С. Пушкіна на прадпрыемствах і ў навучальных установах рэспублікі.

На паседжанні юбілейнага камітэта былі заслуханы паведамленні старэйшых Камітэта па радыёфікацыі і радыёвяшчанню пры Савеце Міністраў БССР тав. Падбярэскага, старэйшых Камітэта па справах культуры-асветных устаноў пры Савеце

Тое, што надрукавана, нярэдка абыходзіць маўчаннем.

Саюз савецкіх пісьменнікаў БССР працягвае значную работу па выхаванню літаратурнай моладзі. Нарады пачынаючых пісьменнікаў, якія штогод склікаюцца ў Мінску, выданне альманаха з лепшых твораў моладзі, кабінет маладога аўтара, старонкі пачынаючых, якія ўсё часцей з'яўляюцца ў перадыдзінным друку, іскрава сведчаць аб гэтым. Трэба толькі, каб і нарады, і альманахі, і літаратурныя старонкі, побач з другімі мерапрыемствамі, увайшлі ў сістэму, сталі традыцыяй. Гэта падзея толькі на карысць нашай літаратуры.

Аднак, гаворачы аб поспехах у выхаванні маладых пісьменнікаў, нельга не адзначыць, што камісія па рабоце з пачынаючымі, якая існуе пры Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР, працуе яшчэ недастаткова. Яна не зрабіла яшчэ цэнтрам работы з пачынаючымі пісьменнікамі. Функцыя яе вельмі абмежаваная і звужаная. Аб гэтым сведчыць хоць-бы той факт, што яна не мае сістэматычнай сувязі з перыферый, з абласнымі літаратурнымі аб'яднаннямі; не цікавіцца, як пастаўлена літаратурная кансультацыя ў абласных газетах, а таксама ў рэспубліканскіх газетах і часопісах. Гэта справа па сутнасці пунча на самацёк. А выклада, што ў рэдакцыі штодня паступае шмат пісем з творами пачынаючых паэтаў і празаікаў. Хто і як адказвае на іх, хто і як дае літаратурную кансультацыю і вучыць моладзь, камісія не ведае. Такія пытанні не ставяцца на абмеркаванне камісіяй, і ніякіх мерапрыемстваў у гэтым напрамку яна не праводзіць, звычайна на той факт, што найбольшае колькасць пачынаючых пісьменнікаў жыць на перыферыі. Па-за ўвагай камісіі праходзіць таксама і літаратурная кансультацыя абласных газет. Такое становішча рэзка не можа задавальняць—ні літаратурную моладзь, ні Саюз савецкіх пісьменнікаў.

Ёсць у нас яшчэ адно зьявілі літаратуры. Гэта тыя, калі звычайна называюць маладымі. Многія з іх прыніты ўжо ў Саюзе савецкіх пісьменнікаў і выдалі свае кніжкі. Аднак, работа з імі падчас абыходзіцца толькі прыёмам у Саюз. Клопаты аб далейшым творчым росце іх пакуць што зусім недастаткова. Вельмі шмат вымагаюць, калі маладому празаіку ці паэту ўдалося выдаць першую кніжку. Але праходзіць гады, і ў друку не з'яўляюцца ні новых твораў, ні зборнікаў. Чаму ствараецца такое становішча, што пераходзіць расці маладому пісьменніку, ніхто не цікавіцца. Такога члена Саюза варта было-б заахаваць на паседжанні Праўдзіна або творчых секцыяў і высветліць прычыны іду маўчання, заслухаць творчую справачку, каб дапамагчы пераадолець часовыя цяжкасці.

Нельга пакідаць па-за ўвагай ніводнаго здольнага празаіка і паэта. Выхаванне маладых пісьменнікаў—першаарговая задача Саюза савецкіх пісьменнікаў і ўсёй нашай літаратурнай грамадскасці. Трэба памятаць, што ад пастаўкі гэтай работы залежыць будучыня нашай літаратуры. Ідэяны і творчы рост моладзі, яе развіццё і выхаванне павіны непакоіць кожнага старэйшага пісьменніка.

Рыхтуючыся да ІІ-га з'езда савецкіх пісьменнікаў БССР, неабходна асабліва сур'ёзна задумаць аб гэтым. Маладыя творчыя сілы—неабходна акружыць больш шчыльнымі клопатамі і захавамі.

Міністраў БССР тав. Мінковіча і старэйшых рэспубліканскага Савета прафсаюзаў тав. Бельскага аб мерапрыемствах, якія праводзяцца клубамі, бібліятэкамі, хатамі-чытальнямі, радыёвузламі і радыёстанцыяй «Савецкая Беларусь» да юбілея вялікага рускага паэта.

У Мінскай абласной бібліятэцы імя А. С. Пушкіна адбыўся літаратурна-мастацкі вечар. Лежыць аб жыцці і творчасці А. С. Пушкіна прагавіў доктар філалагічных навук І. Гутараў. З чытаннем перакладаў вершаў вялікага паэта выступілі Аркадзь Куляшоў і Максім Танк. Артысты тэатра оперы і балета выканалі рымансы рускіх кампазітараў па словы А. С. Пушкіна.

У Барысаўскім гарадскім Доме культуры імя Максіма Горкага прагавіў некалькі лекцыяў і дакладаў, прывесчаных жыццю і дзейнасцю А. С. Пушкіна. Калектыву мадэляў і дзейнасці Дома культуры стаяць самадзейнасці Дома культуры твораў пастаўкі на драматычных творах вялікага паэта. Аб'яўлены конкурс на дашкольнага дакаматара твораў А. С. Пушкіна.

І. ГУТАРАЎ

Владзімір Ільіч Ленін у сваёй геніяльнай рабоце «Матэрыялізм і эмпірыкрытыцызм», якая азнаменавала новы, вышэйшы этап у развіцці адрыва навуковай і наслэдаўна рэвалюцыйнай тэорыі марксізма, вырашаючы тэарэтычна-пазнавальны бок асноўнага пытання філасофіі аб'екта і суб'екта, г. зн. растлумачваючы палажэнні аб тым, як адносіцца да наваколнага свету нашы думкі аб ім, ці можа наша мысленне, наша свядомасць правільна ўспрыняць, адбіць, адлюстраваць, правільна пазначыць аб'ектывную рэальнасць, ці могуць нашы адчуванні, пачуцці, ўяўленні, нашы паняцці аб рэальнай рэчаіснасці быць правільнымі і здымкамі, правільным адбіткам, высунуць наступныя тры важнейшыя гіпэталізы: 1. Існуюць рэчы незалежна ад нашай свядомасці, незалежна ад нашага адчування, па-за намі... 2. Абсалютна ніякай прычынай росніцы паміж з'явай і рэччу ў сабе няма і быць не можа. Росніца ёсць проста паміж тым, што пазнана, і тым, што яшчэ не пазнана, а філасофія выдмуху наконі асобых граняў паміж тым і другім, наконі таго, што рэч у сабе знаходзіцца «на той бок» з'яў (Кант), або што можна і патрэба адарадзіцца якасці філасофскай перагародкай аб непазнаным азначы ў той ці іншай частцы, але існуючым па-за намі свеце (Юм),—усё гэта пустое глумства... выкрут, выдумка.

3. У тэорыі пазнання, як і ва ўсіх другіх галінах навукі, трэба разважаць дыялектычна, г. зн. не ўважляць гэтым і нязменным наша пазнанне, а разглядаць, якім чынам з няведання з'яўляецца веданне, якім чынам няпоўнае, недакладнае веданне становіцца больш поўным і больш дакладным (т. ХІІ, стар. 84). Такім чынам, па-за намі, незалежна ад нас існуюць рэчы, прадметы, целы, увесць малаўчыны, шматлікія і разнастайны свет, а нашы адчуванні, уяўленні, паняцці, думкі ёсць вобразы гэтага знешняга свету. Дыялектыка ідэй ёсць дыялектыка рэчаў, матэрыі, прыроды, грамадства, быцця. «Свядомасць... ёсць толькі адлюстраванне быцця, у лепшым змымку прыблізна правільнае (адэкватнае, ідэальна-дакладнае) яго адлюстраванне» (т. ХІІ, стар. 267).

Гэтыя гіпэталізы вывады Владзіміра Ільіча з'яўляюцца вынікам найлігымейшага прыкнення ленынскага генія ў пазнанне рэчаіснасці і падваржэння мільённай жыццёвай прыкладнай і нагляднай у гісторыі навукі, тэхнікі, мастацтва і штодзённай жыццёвай чалавечай практыцы ўсё і кожнага.

Камуністычная партыя, нашы выдатныя вучоныя, філосафы, грамадскія дзеячы справядліва назвалі гэта вялікае вучэнне Леніна, заснаванае на філасофіі Маркса—Энгельса і развітае дэлей таварышам Сталіным, ленынскай тэорыяй адбіцця. Разглядаючы грамадскія ідэй, чалавечыя думкі, адчуванні, уяўленні ў дыялектычным адзінстве з аб'ектыўнай рэальнасцю, сацыяльным быццём, Ленін і Сталін заўсёды выступалі супраць механічнага разрыву або прамога атосамення мыслення і матэрыі, свядомасці і быцця.

Владзімір Ільіч у рабоце «Матэрыялізм і эмпірыкрытыцызм» дае рашучы адпор тым «стварэткам», якія марксізма-ленынскае вучэнне аб ідэнтычнасці аб'екта і суб'екта падмянялі прастай іх тоеснасцю. Таварыш Сталін на гэтым пытанні пісаў так: «У проціпаставі ідэалізму, які сцвярджае, што рэччы існуе толькі наша свядомасць, іх матэрыяльны свет, быццё, прырода ісць толькі ў нашай свядомасці, у нашых адчуваннях, уяўленнях, паняццях,—марксісцкі філасофскі матэрыялізм зыходзіць з таго, што матэрыя, прырода, быццё прастаўляе сабой аб'ектывную рэальнасць, існуючую па-за і незалежна ад свядомасці, што матэрыя прывічная, таму што яна з'яўляецца крыніцай адчуванняў, уяўленняў, свядомасці, а свядомасць—утварынная, вярхоўная, таму што яна з'яўляецца адлюстраваннем матэрыі, адлюстраваннем быцця, што мысленне ёсць прадукт матэрыі, дасягнуўшы ў сваім развіцці высокай ступені дасканаласці, а імяна—прадукт маза, а мозг—орган мыслення, што нельга патэтума аддзяляць мыслення ад матэрыі, не жадаючы ўпасці ў глыбокую памылку» («Пытанні ленынізма», стар. 54).

Ленынскае тэорыя адбіцця—правільна вырашаючы асноўныя цяжкасці філасофіі, дае прамыя ўказанні, як трэба вырашаць пытанні аб'ектывнасці і абсалютнасці існавання, вобрэ ага заснавання і адлюстравання аб'екта і рэальнасці ў адваротна-

Першая старонка

Маладыя творчыя сілы, перадавы І. Гутараў — Філасофская аснова навукі аб літаратуры.

Другая старонка

А. Русецкі — Маладыя пашаўненне. Вершы М. Скрыпкі, У. Кулакова, Н. Макаева, В. Бойкі.

Я. Станюскі — На шырокі шлях.

Трэцяя старонка

П. Кавалёў — Пра адну з важнейшых праблем.

М. Засім — Шчасце савецкага пісьменніка.

Р. Няхай — Нарысы аб перадавіках.

Ю. Пшыроў — Пушкінскія традыцыі ў беларускай літаратуры.

А. С. Пушкін — Вязень, верш.

Чацвёртая старонка

У. Гарачун — Народ спынае аб шчасці.

К. Губаравіч — Жыццездольны тэатр. Пятрусь Броўка — Бандыты, верш.

ФІЛАСОФСКАЯ АСНОВА НАВУКІ АБ ЛІТАРАТУРЫ

(Да 40-годдзя выхаду кнігі В. І. ЛЕНІНА „Матэрыялізм і эмпірыкрытыцызм“)

ры; яна стварае сапраўды філасофскую аснову для навуковага разумення ўсёй сутнасці і спецыфікі мастацкай літаратуры.

Згодна ленынскай тэорыі адбіцця, аб'ектывная рэальнасць ёсць крыніца нашых адчуванняў, успрыманняў, меркаванняў, паняццяў, чаму апошнія і не могуць разглядацца інакш, як адбіццё гэтай аб'ектывнай рэальнасці, знешняй рэчаіснасці. «Пазнанне ёсць адбіццё чалавекам прыроды»,—таварыш Ленін у канспекце кнігі Гегеля «Навука логікі».

З гэтых палажэнняў Леніна вынікае, што чалавечая пазнанне, мысленне, свядомасць, а значыць і мастацкая літаратура, як адна з форм грамадскай свядомасці, адбывае аб'ектывна існуючае, рэальнае свет, але кожная асобная форма свядомасці адбывае аб'ектывную рэальнасць па-свойму.

Адметнай асаблівасцю, спецыфікай мастацкай літаратуры з'яўляецца перша за ўсё тое, што знешні свет адлюстравана ў ёй ёй жыва, наглядна, раэфіна, адрка, актыўна, самародна, г. зн. вобразна. Мастацкая літаратура, наводзе агульнае заснавальніцтва марксізма-ленынізма, прадстаўляе сабой асобную вобразную форму «мастацкага заснавання свету» (Маркс), а значыць і асобную вобразную форму грамадскай свядомасці і асобную вобразную форму адлюстравання рэчаіснасці. Пісьменнік адлюстравана рэчаіснасць не ў форме паняццяў, абстрактных вывадаў, лагічных доказаў, а праз сістэму мастацкіх вобразаў. Пісьменнік вывучае жыццё ва ўсёй яго складанасці і супярэчнасцях, а затым на аснове навуковага абстрагавання ўсё тыповае, характэрнае, заканамернае адлюстравана праз адзінак, індывідуальнае, асобнае.

Асноўны прызнак мастацтва заключаецца ў тым, што пісьменнік паказвае жыццё, маючы «ў адной асобе», у асобным чалавечым характары рысы пэўнай грамадскай групы, Горкі пісаў: «Мы лічым таленавітымі літаратураў, якія добра валодаюць прыёмам назірання, параўнання, адбору найбольш характэрных класавых асаблівасцей і ўключэння—уяўлення—гэтых асаблівасцей ў адну асобу: так ствараецца літаратурны вобраз, сацыяльны тып» («Аб літаратурнай тэхніцы»).

Пісьменнік павінен добра ведаць жыццё, быць моцна насычаным уражаннямі і нагляданнямі над жыццём. Таму што мастацкі вобраз не ёсць простае, адэкватнае, прамалінейнае адлюстраванне або дакладнае, выражэнне таго ці іншага светаразумення, а ствараецца ў выніку ў яго шматлікіх нагляданняў, уражанняў, вывучэння быцця, багатага жыццёвага вонту.

Майстэрства пісьменніка заснавана на ўменні ствараць характар, «уяўляемую адзінку», але гэтая адзінка каштоўная з'яўляецца не як самацэла мастацкага паказу, а як сродак для адлюстравання жыцця.

Вызначальным момантам у мастацтве для разумення яго сутнасці з'яўляецца адлюстраванне жыцця праз чалавечы ўчыны, дзеянні, характары. «Матэрыялізм мастацкай літаратуры служыць чалавек з усёй разнастайнасцю яго імкненняў, спраў, чалавек у працесе яго росту або разбурэння» («Літаратурныя забавы»).

У гісторыі сусветнай літаратуры ёсць незлічонае колькасць самых разнастайных вобразаў, характараў, тыпаў. Кожная эпоха, нацыя, клас выхоўваюць свае чыны ідэй, чым пункт гледжання выразаў індывідуальна, філасофскі і тыма-маральны перапонявання. Ленін гаворыць: «У творах Талстога выявіліся і сіла, і слабасць, і магутнасць, і абмежаванасць імяна сямлянскага масавага руху» (т. ХІV, стар. 401).

Літаратура—мастацтва слоўнае. «Першаэлементарна літаратура з'яўляецца мова, асноўны сродак яе—разам з фактамі, з'яўляюцца жыццём—матэрыял літаратуры». «Слова—адзін з усіх фактаў, усіх думак» (М. Горкі, «Гутарка з маладымі»).

Але слова не з'яўляецца для пісьменніка самацэлай, умо—сродка стварэння характараў людзей, адлюстравання жыцця і толькі ў сувязі з гэтым падлягае адрыву. Мастацтва слова не ёсць самацэлае мастацтва «самавітых» слоў, яго прадстаўляе сабой «мастацтва паказу людзей і імяна» (М. Горкі, «Аб тым, як я вучыўся пісаць»).

Горкі настойліва высювае гэтую думку, падкрэсліваючы, што задача пісьменніка і ў адносінах да мовы заключаецца ў адрыве, тыпізацыі, абгульненні.

«Літаратар павінен зразумець,—таварыш Аляксей Максімавіч,—што ён не толькі піша прам, але—малое словамі, і малое не як майстра жывапісу, які паказвае чалавека нерухомым, а спрабуе паказаць людзей у павольным руху, у дзеянні, у бясконых сутычках паміж сабою, у барацьбе класаў, груп, адзінак» (там-жа).

Для мастацкай літаратуры характэрнай з'яўляецца таксама змяняльнасць мовы. Акрамя таго, у кожнай асобнай катэгорыі літаратурных твораў мастацкай мова мае свае асаблівасці. У драматычных творах яна максімальна індывідуальна і непарыўна звязана з іграй актара, імівікай, гэстам, характарам вымаўлення; прычым у трагедыях яна звычайна ўзвышаная, вышэйшыя вострыя перажыванні, душэўныя патрэсны пераважа, а ў камедыях мова дзейных асоб запойна зямальнымі калябурамі, вострымі высюўлямі, смешнымі пагаворкам.

Усё гэта, разам узятас, вылучае мастацкую мову ў асобную катэгорыю, а спецыфічныя рысы ўсёй мастацкай літаратуры вызначаюць сваеасаблівасць і той функцыі, якую выконвае літаратура ў грамадскім жыцці, у гісторыі класавай барацьбы.

Ідэй самі па сабе, не будучы пераформаванымі ў вобразы і карціны, не могуць склацца мастацкага твора. «Усялякае пачуццё і ўсялякая думка павіны быць вызначаны вобразна, каб быць паэтычнымі»,—адзначаў В. Валінскі.

Мастацкая літаратура ўдзельнічае, такім чынам, не толькі па свядомасці, але і па пачуцці, на пэўнай грамадскага чалавек, на ўсё яго складанае духоўнае жыццё. Яна шмат у тым фарміруе яго ідэйна і маральна. Адсюль так геніяльна асудна і правільна таварыш Сталін пазнаў і гэтым самым даў указанні разглядаць сапраўды вялікіх мастакоў слова як «іжыкнёрў чалавечых душ».

У гэтым вызначэнні перш за ўсё арка выражана сутнасць мастацкай творчасці нашай эпохі, творчасці, заклікаючай стварыць вобраз савецкага чалавек, фарміраваць новую асобу.

Пры гэтым, праўдзівасць і гістарычнае канкрэтнасць мастацкага паказу павіны спалучацца з задачай камуністычнага выхавання прапоўняючы. Такі метад мастацкай літаратуры і літаратурнай крытыкі ёсць тое, што мы называем металікам сацыяльна-стыльнага рэалізма, які ўключае ў сабе рэвалюцыйны рамантызм, таму што савецкая літаратура, паказваючы нашых герояў, павіна ўмень заглянуць у камуністычнае заўтра. Гэта не будзе утопіяй, бо наша заўтра падрыхтоўваецца пламямернай і свядомай работай ужо сёння.

Гэтак сталінскае палажэнне ўзыходзіць пытанні спецыфікі мастацкай літаратуры, як развешчана праблему літаратурнай навукі, на прычынную вышыню. І не выпадкова таварыш Жданав, інтэрпрэтуючы і раскрываючы сталінскую формулу—«пісьменнік—іжыкнёр чалавечых душ»,—на з'ездзе пісьменнікаў асабліва падкрэсліваў тую акалічнасць, што нельга быць іжыкнёр чалавечых душ, не ведаючы тэхнікі літаратурнай справы, прычым, неабходна здаважыць, што тэхніка пісьменніцкай справы мае цэлы рад спецыфічных асаблівасцей. Гэтым спецыфічным асаблівасцям літаратурнай тэхнікі, усёй пісьменніцкай работы наогул, згодна вучэння класікаў марксізма-ленынізма, ні ў якім разе не павіны выпускацца з-пад увагі, калі гутарка ідзе аб мастацкай літаратуры.

Дыялектыка-матэрыялістычны светогляд характарызуецца канкрэтнасцю пазнання. Сваеасаблівасць, спецыфіка, адметныя рысы прадмету і з'яў ніколі не ігнаруюцца дыялектыкай. Марксізм-ленынізм аднае вялікую ўвагу сваеасаблівасці асобнага, адзінакага, спалучаючы яго з усеагульным, заканамерным. Ленін вучыць, што «асобнае не можа існаваць інакш, як у той сувязі, якая выдзіе да агульнага. Агульнае існуе толькі ў асобным, праз асобнае. Усякае асобнае ёсць (так і інакш) агульнае. Усякае агульнае ёсць (частыца, ці бок, ці сутнасць) асобнага. Усякае агульнае толькі прыблізна ахоплівае ўсё асобныя прадметы. Усякае асобнае вяртаецца ў агульнае і г. д.» (т. ХІІ, стар. 302—303).

Так тэарэтычна-пазнавальна і метадлагічны ўказанні В. І. Леніна даюць найбольшыя растлумачэнні і правільны напрамак для сапраўды навуковага разумення сутнасці, спецыфікі, асаблівасцяў элементу і сацыяльнай функцыі мастацкай літаратуры.

Да другога з'езда савецкіх пісьменнікаў Беларускай ССР

СТАРОНКА ПЕРША ГАТВОРА

МАЛАДОЕ ПАПАЎНЕННЕ

Аляксей РУСЕЦКІ

Папярэдняй другога з'езда савецкіх пісьменнікаў Беларускай ССР, які падва- дзе вынікі развіцця літаратуры і намешчае далейшы шляхі для творчай працы пісьменнікаў, вельмі радасна адзначаць, што наша літаратура штогод пашунавала...

Пасля Айчынай вайны Саюз савецкіх пісьменнікаў у сваёй рабоце шмат увагі аддае справе выхавання маладых пісьменнікаў. Апрача пісьмовай творчай дапамогі, якая даецца з Саюза, маладыя пісьменнікі часта выклікаюцца з перыферыі для вуснай кансультацыі. Іх творы неаднаразова абмяркоўваліся на творчых секцыях. Гэта дае магчымасць пачынаючым драматургам Ю. Сурыкува, І. Макабінку настолькі пашырыць свае п'есы, што яны зрабіліся вартымі сцэнічнага ўвасаблення, а маладому празаіку Сіпу- ву — дараваць апавесць і здыць у друку.

Больш тут багаты і красы. Жыта хутка ўзнімаецца высока, З лямбейм зашпэчуча аўсам. Стане сад над возерам у пене, Нібы лебедзь белы над вадой.

Вельмі удачна творы, прысвечаныя тэме калектывізацыі ў заходніх абласцях рэспублікі. Звяртае на сабе ўвагу п'еса «Жыць!» маладота драматурга І. Ісчанкі. У ёй адлюстравана класавая барацьба, якая ішла больш абстрактна ў сувязі з калектывізацыяй, акрэслены характары дзеючых асоб, але аўтар не ўлічыў прайдзены этап будаўніцтва калгаснага ладу ва ўсходніх абласцях і агітацыйную сілу заможнага жыцця даўно арганізаваных калгасаў.

П'еса надзвычайна патрэбная. Тав. Ісчанку варты над ёю працаваць. Пастаўленая гурткамі самадзейнасці ў заходніх абласцях, яна зробіць карысную справу.

Вялікая колькасць вершаў і аповядаў напісана пачынаючымі пісьменнікамі аб адзінаці гарадоў і калгасаў, разбураных вайной, аб барацьбе калгаснікаў за высокі ўраджай, аб электрыфікацыі вёскі. З гэтых твораў вылучаюцца мастацкімі якасцямі аповяданні Я. Станюкевіча, І. Шуцько, І. Іванова, вершы Н. Парукава, В. Бойкі, У. Кулакова, А. Ставера і іншыя.

Камісія па рабоце з маладымі пісьменнікамі засудоўвала справачдчы некалькіх літаб'яднанняў і творчых справачдчы маладых аўтараў. У паставах камісіі адзначана, што не ўсе літаб'яднанні працуюць сістэматычна, іх работай не цікавяцца комсамольскія і грамадскія арганізацыі (напрыклад, у Віцебскай і Баранавіцкай абласцях). Абомы комсамолска ўхіляюцца ад справы выхавання маладых пісьменнікаў, нягледзячы на паставы ЦК ЛКСМБ па гэтым пытанню.

Камісія па рабоце з маладымі пісьменнікамі задзелены ў друку першы нумар альманаха «На сонечных спежках», у якім сабраны лепшыя мастацкія творы маладых пісьменнікаў. Сярод удзельнікаў — члены Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР: празаік М. Ткачоў, паэт В. Матвусь, малады пісьменнік А. Пысін, С. Гаўрусёў і інш.

М. СКРЫПКА

Балада аб садоўніку

Калі адыходзілі мы на усход, Мінаючы родныя хаты, Прыйшоў у наш полк брыгадзір-садоваў. І стаў ён між намі салдатам.

Усім падабаўся ён, болей дык мне. (Таня у друме не здрадзіць). Аб жонцы, аб вёсцы, аб чым ні пачне, А скончыць заўсёды аб садзе.

Ля саду яго, каля стэны дарог, Дзе дрэмлюць над рэчкай прысады, Наш полк апаўночы ў аюпы залёг, Наб стрэць па-спраўдному гадаў...

Калі на світанні закончыўся бой, І нашым стаў мост над ракою, У шпіталь садовага няслы мы з сабой, Палі крывічнай вадою.

Палікаў мяне ён, сказаў нібы ў сне: «Як жыў застанешся ў вайне ты — У мірную вёсню прашу да мяне — У гэты воль сад на ранеты»...

Ляцелі у далёк за гадамі гады, Як птушкі ў туманную просінь.

Антоніўкай спелай запахі сады. І ўспомніў я сабра і вёсню.

Сустрэліся мы ў новым доме яго, Гарталі жыццямі ўспаміны. На гае у саброў успамінаў агонь, Як з бовм ішлі па краінах.

На вёсцы дзяўчаты пляюць пад бял. (А верасень пахне рэтанам), І песня аб нашых суровых баях На сэрцы чаго не кране там!

Абняў мяне сабра адзінай рукою (Аб той, аб другой — не пытаю). Туман, нібы лебедзь, плыве над ракой І тоне там дзесяці за гаем.

Абняўшы, сказаў: «А я сад адыкаў, Як доктар на фронце салдата. Затое нядаўна мяне калектывы 3 пашанай абраў дэпутатам».

... Дзесяць спрасонку калі-ні-калі Сваё прарыччэ, як калісьці. І чутна ў цішы, як з навіскамі галін Антоніўка падае ў лісце.

г. Асіпавічы.

Н. МАКАЕЎ

Карабель і трэска

Сустрэлася у сінім моры Аднойчы трэска з караблём. — Ну, як, шануюны мой, Плыўме? — У карабля яна спытала, — А я адна тут сумавала. Мне ў спадарожнікі-б каго... — О-г-о-г-о! — Падумаў карабель ў аднас: — Табе да пары я якра!.. І ў трэскі запытаўся тут: — Які трымаеш ты маршрут? — Ды так: плыву, Куды плывешца, Таксама як ты плывеш, здавіцца. Плывам са мною, карабель, Дзе-небудзь выкіне на мель. — Дарогі роняць у нас: Шкада з табою траціць час. Знайдзі плэйца сабе з раўні. Я-ж бачу берагу агні... І карабель па поўны ход Далей пайшоў у свой паход. А трэска і зарас на вадзе Не знойдзе берагу нідзе.

Вечаслаў БОЙКА

Васількі

Многа песенка пра іх зланылі І вянкую нямаля з іх спллі. А цяпер абрэзалі ім крыльлі І з калгаснай гонім іх зямлі. У жытнёвай плавачцы хвалі, Нас не радуець іны здалік. Час мінуў, калі іх усхвалялі — І выходзіць з моды васілік. Кінь на іх, таварыш, любавачца, І пра іх ты болей не сплавай. Жыта хай расце на нашай працы, І пшаніца — нам на каравы. Хай на нашым, на калгасным полі, Разьліцца жытняя рака. І ў ёй не ўбачыць каб ніколі, Нават, ад калектыва васілка. Ты не лезь к нам, васілік, у верхы, І на полі не перашадавай. Лепш штогод хай наша вока цешыць Сталінскі багаты ураджай. г. Пінск.

Ул. КУЛАКОЎ

Праз шторм

Шторм б'е кудлатай хваляй ў борт, Трасамі мачт лягоча вецер, Застаецца дзесяці ў далек порт Глядзецца ліхтарамі ў вецер.

І мора зноў грывіць, Рае, Кіпіць, Штурхаецца няспынна, І неба шэрае нідзе Не блісне зорчак гасцінна.

А караблю прызначан курс, Намандзе быў загад нароткі: Даставіць на будоўлю груз — Цэменту парашок дабротны!

І капітан трымаў штурвал, І штурмануц гручыў і цокаў,

Пакуль у цэмадзі прычал Не замігаў чырвоным вокам.

Прышвартаваліся, І ўраз — Да люка транспарцір з разгону, І з трума груз у гэты-ж час Папоўз па стужцы у вагоны.

Калі на золку альбатрос З туману выныраў ля бона, Рэануў наперад паравоз З цэнтам важкія вагоны, —

І зразумела стала нам: Адполна стыхіе мора. Цэмент у тэрмін будзе там, Дзе кур расце няспынна ўгору.

г. Віцебск.

Над чым працуюць маладыя пісьменнікі

Магілёўскае літаратурнае аб'яднанне, якое працуе пры рэдакцыі абласной газеты, гуртуе вакол сабе значныя сілы маладых пісьменнікаў. Сярод удзельнікаў аб'яднання — члены Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР: празаік М. Ткачоў, паэт В. Матвусь, малады пісьменнік А. Пысін, С. Гаўрусёў і інш.

За апошні час яны напісалі новыя творы, прысвечаныя гераічнай барацьбе савецкіх людзей і годы Вялікай Айчынай вайны, а таксама пра пасляваеннае будаўніцтва ў вёсках.

Цяпер рыхтуюцца другі нумар альманаха.

Віцебскае літаратурнае аб'яднанне, у якое ўваходзіць звыш 20 пачынаючых

пісьменнікаў, дзейна рыхтуюцца да другога з'езда савецкіх пісьменнікаў БССР.

Над апавесцю аб пасляваеннай гераічнай працы рабочых на адным з заводаў Беларусі працуе Д. Грабеннік.

Новыя вершы лішчэ пачынаючыя паэты Е. Куркоў, Н. Пашкевіч і іншыя.

Абласная газета «Віцебскі работнік» да з'езда выпусціць дзве літаратурныя старонкі, у якіх будуць змешчаны лепшыя творы маладых і пачынаючых пісьменнікаў вобласці.

Яўген СТАЯНОЎСКІ

НА ШЫРОКІ ШЛЯХ

У прасторным пакоі сельсавета было даволі людна, а народ усё прыбываў. І хаця заняў ад сялян, жадаючых уступіць у калгас, было не так шмат, але ітарасе да гэтай справы ў звышчэй быў вялікі. Можнаму хачэцца даведацца, як-жа гэта будзе прымаць у калгас.

— Што-ж давай рабіць з ёй будзе? Ці паранешыма доўгімі шпурмі будзе выцягвацца яна, з ляснінамі пасярод, ці запашуць зялёным морам жыта, шпавіцы, ячменю і іншых багатых калектывнай працы?..

За сталом, засяленым чырвоным абрукам, сядзелі Наважылаў, дэпутат сельсавета Віроніч і сакратар партарганізацыі Сідараў. — Слухай, Сідан, — звярнуўся да Наважылава Сідараў, — здаецца, усе сабраліся, пара пачынаць.

— Андрэй Сіданавіч яшчэ не прыехаў. Пачакаем, — адказаў Наважылаў.

— Можна затрымацца на якіх-небудзь справах, — разважыў Сідараў.

Наважылаў нагледзеў навокал.

На першай лаве сядзеў дзед Суррун і яшчэ некалькі сялян з тых, хто падаў валявы. Здаў ад іх сідзеі і сталі явціцца, якія дымлі цыгаркамі і ажыўлена размаўлялі паміж сабой.

На аўдзію прагучэў сігнал аўтамашыны. — Паўна ён, — разам праказалі Наважылаў і Сідараў.

Праз хвіліну ў пакой увайшоў сакратар райкома Андрэй Сіданавіч.

— Добры вечар, таварышы, — прывітаўся ён з прысутнымі.

— Пачнем! — абвясціў Наважылаў.

Наважылаў устаў і пастукаў алоўкам па шклянцы. Калі гоман замоўк, ён сказаў: — Таварышы, сёння мы пачынаем не зусім звычайную сходы. Гутарка пойдзе не аб тым, каб у час лет вывесці ці выкапаць яшчэ якое-небудзь заданне. Гутарка пойдзе аб тым, як нам сваё жыццё нава перабудаваць. Карацей кажучы, аб калгасе справу рамаць будзем. Кожны павінен будзе выказаць сваю думку. А зараз прыступім да разбору запыту.

Наважылаў дастаў з пашы першую заяву і пачаў чытаць:

«У прафрэнне Язвінскага пасялковата савета, ад сяліна вёскі Язвіні Сіданава Вераса.

Заява.

Прашу прыняць мяне ў калгас, бо аднаму працаваць на зямлі цяжка, а калі ў мяне няма. З статутам і назапаміўся і буду працаваць сумленна».

— Ведаем мы яго, — падтрымалі сяляне.

— Як адзі, так і ў калгасе гультайчыць будзе; калі няма, насення няма, хто-ж за яго працаваць будзе? — выкрыкнуў хтосьці з сялян.

— Хто гэты так распінаецца? — запытаў Наважылаў у Віроніча.

Той прызнаўся над сталом і, хмурчы густыя бровы, прабасіў: — Ты воль выйдзі і скажы, Корчык,

як ты сам думаеш далей жыць. А Верас сказаў сваю думку, — звярнуўся Віроніч да сяліна, які сідзеў на другім радзе за шырокай спіной дэда Сурруна.

— Дык што-ж тут доўга казаць, — разгублена прамовіў Верас, прынідамыючыся з лавы, але, убачыўшы, як сакратар райкома падобнаўрача ківае яму галавой, неск супакойся.

— Адно толькі скажу. Цяпер не той час ужо, каб у адзіноце корпацца на сваёй палосцы. Цяжка аднаму, сіл нехапае і каб савецкая ўлада не дапамагла нам, беднякам, дык зусім кепска было-б. Грамадой яно неак зручна, ды і разгон большы. А працаваць мы будзем сумленна.

І прагледзеў на свае шырокія далоні, патрэсканыя ад цяжкай працы, і, апусціўшы рукі, крыху агорбіўшыся, моўчкі пакрочыў да месца.

Другой разбіраўся заява Самка. Такі-ж басконны, як і Верас. Былі батран.

— Воль яны і напрацуюць! — выкрыкнуў Жадзюніч. — На гарбу, ці што, плуг цягаць будуць?

Наважылаў і сакратар райкома перагледзіліся.

— Вылігні яго сюды, няхай выкажа сваю думку, — шпануў Сідан Андрэевіч.

— Ты ідзі сюды ды скажы, няма чаго з-за спіны крычаць, — прапачаў Наважылаў.

— Я што? Я скажу сваю думку, — ужо не так смела праказваў Жадзюніч.

Ён выпшаў да стала. Правеў рукою па чорных з рэдкай сівайня валахы. Іго тоўсты твар меў лясівы выраз, а маленькія шэрыя вочкі бегалі то да стала, то да сялян.

— Я што? Я, таварышы, не супраць калгаса. Я за тое, каб калгасам жыць. Але

цяжка нам цяпер будзе, можа пачаць якіх год — два? Цягла малавата, насення райкома. Той у адзак згодна заківаў галавой. — Гэта і кажу не пра чацвернагога, а пра двуногога ваўка, — растлумачыў Суррун. — Бач ты, яму няма патрэбы сцягвацца ў калгас ісці, бо цяжка будзе працаваць. Яму няма куды сцягвацца. У яго і коць ёсьць, нават жод, і збожжа хопіць. На якія сродкі гэты год здабыта, нам добра вядома. Яно кашэнна, яму язучуна пазам трэсі. Ло ў калгасе працаваць даведзецца. А нам адзі шлях — у калгас. Грамадой мы чорту році аломім. Бо на сябе-ж працаваць будзем. Хопіць жыць надрываць на сваёй палосцы. Правільна я кажу, ці не? — звярнуўся Суррун да схода.

— Правільна, дзед! — загаманілі сяліне.

— Воль таму я і не прасіў парады ў калгас уступіць, — закончыў Суррун.

— А ў мяне ты таксама парады не прасіў? — пачуўся жаночы голас.

Суррун агледзеўся: у правым куце сядзела Мар'я і грозна глядзела на яго шэрымі, калісьці прыгожымі вачыма. Але твар яе і выраз вачэй гаварылі іншае. Яны гаварылі, што яна гаварыцца сваім беспаспартым старым, які ўжо некалькі дзесяткаў год шукае праўду жыцця.

Калі былі разгледжаны апошнія заявы, сакратар райкома звярнуўся да сялян:

— Дарогі таварышы! Сёння вы вырашылі вялікае пытанне ў сваім жыцці. Вы сталі на правільны шлях да заможнага жыцця. І, калі будзе цяжка вам спіраць, — дзіркава дапаможа, сам Сталін дапаможа. Толькі ў калгасе кожны селянін зможа на шырокі шлях выйсці. Хопіць корпацца на вузкой палосцы. Глядзіце, як па суседству жывуць «пабедаўны». Мінугай вёсенню яны атрымаў на працадзень па тры кіла-

кавалі мне, што воўк цяпер у азеучу скуру схававіў, — звярнуўся Суррун да сакратара райкома. Той у адзак згодна заківаў галавой. — Гэта і кажу не пра чацвернагога, а пра двуногога ваўка, — растлумачыў Суррун. — Бач ты, яму няма патрэбы сцягвацца ў калгас ісці, бо цяжка будзе працаваць. Яму няма куды сцягвацца. У яго і коць ёсьць, нават жод, і збожжа хопіць. На якія сродкі гэты год здабыта, нам добра вядома. Яно кашэнна, яму язучуна пазам трэсі. Ло ў калгасе працаваць даведзецца. А нам адзі шлях — у калгас. Грамадой мы чорту році аломім. Бо на сябе-ж працаваць будзем. Хопіць жыць надрываць на сваёй палосцы. Правільна я кажу, ці не? — звярнуўся Суррун да схода.

— Правільна, дзед! — загаманілі сяліне.

— Воль таму я і не прасіў парады ў калгас уступіць, — закончыў Суррун.

— А ў мяне ты таксама парады не прасіў? — пачуўся жаночы голас.

Суррун агледзеўся: у правым куце сядзела Мар'я і грозна глядзела на яго шэрымі, калісьці прыгожымі вачыма. Але твар яе і выраз вачэй гаварылі іншае. Яны гаварылі, што яна гаварыцца сваім беспаспартым старым, які ўжо некалькі дзесяткаў год шукае праўду жыцця.

Калі былі разгледжаны апошнія заявы, сакратар райкома звярнуўся да сялян:

— Дарогі таварышы! Сёння вы вырашылі вялікае пытанне ў сваім жыцці. Вы сталі на правільны шлях да заможнага жыцця. І, калі будзе цяжка вам спіраць, — дзіркава дапаможа, сам Сталін дапаможа. Толькі ў калгасе кожны селянін зможа на шырокі шлях выйсці. Хопіць корпацца на вузкой палосцы. Глядзіце, як па суседству жывуць «пабедаўны». Мінугай вёсенню яны атрымаў на працадзень па тры кіла-

грамы збожжа і па сем кілаграмаў бульбы, апрача гародніны і гронай. А ў вас ёсьць магчымасць сабраць яшчэ лепшы ўраджай на сваёй палосцы. Глеба ў вас добрая. Няма ў вас цяпер патнацца гаспадарак. Ёсьць час будзе ў два разы-тройні! А зараз я пажадаю вам найлепшых поспехаў у калектывнай працы, каб праз год аб вашым калгасе ведалі далёка.

... Раінай райкомаўскай машына накіроўвалася ў раён. Дарога праходзіла паўз калгаснае поле.

Сакавіцкае сонца, ледзь прыўзняўшыся над лесам, кідала свае каліскі на памаладзёўшую ад вясновага шпала зямлю.

Група калгаснікаў на чале з Віронічам размячалі ўчасткі зямлі.

Комсамалец Босія, сын Віроніча, прывёз на калгаснае поле першы воз гною.

Параўняўшыся з калгаснікамі, Андрэй Сіданавіч напрасіў шофера сцішыць ход.

— Добрай раціцы, таварышы, — прывітаўся ён з калгаснікамі.

— Добрай раціцы, Андрэй Сіданавіч, — адказалі яны амаль разам.

— Значыць, за працу. Час не чакае, — адказаў Віроніч.

— Добра, заўтра-ж трактар прышлем да вас. Прыязджай, Віроніч, у Луцінец, заадно каліну прыхопіць.

— Воль за гэта дзякуй, Андрэй Сіданавіч. Капіт для нашай глебы добрае ўгнаенне, — і твар Віроніча прасвятлеў ад радасці.

— Вывайце, таварышы, жадаю поспехаў! — ужо зводлаў крыкуну сакратар. Машына прыбавіла ходу.

Віроніч пастаў некалькі хвілін, глядзячы ўслед машыне. Потым пакрочыў да сына, які сідзеў ужо другі воз гною.

Пра адну з важнейшых праблем

Адзін месяц застаецца да другога з'езда савецкіх пісьменнікаў Беларусі. З'езд гэты — падзея, якая выходзіць далёка за межы нашай пісьменніцкай арганізацыі. Ён будзе важнай і знамянальнай вехай ва ўсім культурным жыцці нашага народа.

Таму абавязак нашага Саюза, кожнага літаратара пранікнуць свядомасцю велізарнай адказнасці за яго правядзенне. Пад'юхай павіна быць да з'езда павіна праці і творчым унёскам павіна закрануць усе вольныя работнікі нашай пісьменніцкай арганізацыі.

Падрыхтоўка да з'езда і правядзенне яго павіны прайсці пад знакам поўнага і наўдзячнага выхавання нашай партыі на пытаннях літаратуры і мастацтва. Мы абавязаны кіравацца рашэннямі апошняга XIX з'езда Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі, у якіх гаворыцца:

«З'езд КП(б)Б ставіць перад ЦК КП(б)Б, партыйнымі арганізацыямі і Саюзам савецкіх пісьменнікаў рэспублікі задачу далейшага развіцця беларускай савецкай літаратуры і мастацтва, клопатлівага выхавання маладых кадраў літаратуры і мастацтва, мабілізацыі творчых намаганняў усіх работнікаў літаратуры і мастацтва на стварэнне высокадзейных твораў аб жыцці і гераічнай барацьбе савецкага народа. Асабліва ўвага павіна быць звернута на стварэнне поўнацэнных твораў аб пасляваенным жыцці беларускага народа».

Гэта рашэнне нашай партыі ставіць перад пісьменнікамі Беларусі і іх Саюзам вельмі важныя і багатыя задачы, на поўнае выкананне якіх мы абавязаны мабілізаваць усю нашу ўвагу, усе сілы пісьменніцка-комуністаў і пісьменнікаў непартыйных большэвікоў.

Адной з выключна важных задач, што ставіць перад намі, з'яўляецца задача клопатлівага выхавання маладых кадраў літаратуры. Я сказаў бы, што гэтая задача для нашай пісьменніцкай арганізацыі перастане ў вялікую творчую задачу працяглага парадку. Спраўды, у нас не так многа літаратараў.

Я не магу не сказаць, што намі прароб-

*
П. КАВАЛЁЎ
*

лена за пасляваенныя гады значная праца па выхаванні літаратурных кадраў. Перад з'ездам мы можам назваць імяны К. Кірэнікі, І. Шамякіна, Я. Брыля, І. Мележа, А. Кулакоўскага, І. Грамовіча, А. Маўзона, Т. Хадкевіча, В. Палескага, А. Вялюгіна, М. Аўрамчыка і многіх іншых, якія, прышоўшы да нас і атрымаўшы дапамогу Саюза, унеслі ўжо значны ўклад у нашу пасляваенную літаратуру, узбагацілі яе новымі творамі. Многія маладыя літаратары сталі поўнацэннымі членамі нашай пісьменніцкай арганізацыі.

І наша ўвага, творчая ўвага пісьменнікаў старэйшага пакалення і мерапрыемствы арганізацыйнага парадку, якія праводзіць наш Саюз у справе работы па выхаванні маладых пісьменнікаў, ды і праца напрыхаваных «шчыма» і «Беларусь», альманаха «Советская Отчизна», газеты «Літаратура і мастацтва» ў гэтым напрамку далі свае добрыя плёны.

Аднак, было б вельмі і вельмі памылкова, каб я сказаў, што мы ўсё зрабілі ў справе сапраўднага росту нашай арганізацыі, у справе выхавання маладых кадраў літаратуры. Тут яшчэ многа не крапухай працы. І мне здаецца, наш з'езд павінен звярнуць самую вялікую ўвагу на гэты пытанне.

Чым, у прыватнасці, вытлумачыць той факт, што мы маем вельмі пазітыўныя прыходы творчых сіл з заходніх абласцей рэспублікі? — Нашай недастатковай увагай да пытанняў жыцця гэтых палавінаў нашай дзяржавы, слабасцю нашай работы ў літаратурных аб'яднаннях, што працягваюць пры абласных газетах, наўвагай да кожнага ў пасобку працуючага там маладога літаратара.

Я не скажу, што мы адны тут павіны. Павіны і комсамольскія органы, органы масцовага друку і асабліва газета «Савецкі сялянскі». Аднак, мы не зварочвалі на гэты іхняй увагі, не настойліва праводзілі патрэбную работу разам з імі.

Або чым тлумачыць той факт, што да нас у літаратурную арганізацыю не пры-

ходзяць маладыя пісьменнікі з тэмамі аб індустрыялізацыі нашай рэспублікі? Зноў-жа, як мне здаецца, нашай агуднай недастатковай увагай да прамысловай тэмы, да прамысловасці, якая пясчына расце і развіваецца, да транспарта. Гэта гаворыць яшчэ аб адным. Мы не сачылі за працэсам росту нашай пісьменніцкай арганізацыі, данаскалі, я сказаў бы, самацёк у гэтай важнейшай справе.

Да выхавання і росту маладых пісьменнікаў часам падыходзілі мы з вузка прамысловай меркаванняў. Я разумю, што гэта супярэчна нам папрок, але гаварыць мы павіны аб ім, каб улічыць на дзейнасць.

Слабасць-жа работы літаратурных аб'яднанняў у абласцях, недастаткова ўвага часам да іх працы з боку асобных мясцовых арганізацый, ды і Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР, пасіпаецца камісій па рабоце з маладымі, якая наглядзілася да апошняга году, — усё гэта не спрыяла поспеху ў вялікай і адказнай працы па выхаванні маладых кадраў літаратуры.

Наш з'езд павінен звярнуць увагу і на тое, што Саюз савецкіх пісьменнікаў БССР слаба накіроўвае і арганізуе творчую работу тых маладых літаратараў, якіх ўжо сталі членамі нашага Саюза і якіх часам патрэбуецца не меншай творчай дапамогі, чым тыя, якія толькі бяруцца за літаратурную працу.

У сувязі з настановай гэтага пытання ў сваім выказванні мне хачелася б зазначыць, што ў нас узнікае вельмі многа яшчэ невырашаных спраў. Наша ўвага да іх павіна быць накіравана, і мы абавязаны ў інтарэсах далейшага росту і развіцця нашай літаратуры гаварыць як аб становачым, так і армійным, што ёсць у творчасці маладых пісьменнікаў, у рабоце па іх выхаванні.

Асноўная-ж наша задача — клопатліва выходзіць будучае нашай літаратуры, дбаць аб росце, выхаванні маладых кадраў нашай літаратуры, напайніць свае рады галасамі «хорошими і разными», адольнай моладдзю, якой належыць сказаць яшчэ сваё слова.

Маё пажаданне нашаму з'езду — звярнуць увагу на гэтую важнейшую праблему.

Да 150-годдзя з дня нараджэння А. С. Пушкіна

Пушкінскія традыцыі ў беларускай літаратуры

*
Ю. ПШЫРКОЎ
*

А. С. Пушкін — першы і буйнейшы патэрыяліст, які сцвердзіў і замацаваў у рускай літаратуры рэалістычны напрамак. Ён праклаў айчынную літаратуры шлях да небывалага росквіту, да ўсеагульнага прызнання.

Цяжка прыгадаць імя беларускага пісьменніка, на творчасць якога ў той ці іншай меры не ўплывала б пушкінская паэзія. Гэты ўплыў адчуваў аўтар выдатнай пэрыядычнай пэрыяды XIX стагоддзя «Тарас на Парнасе», які назваў Пушкіна главай відавешных рускіх паэтаў і непрыхільна ставіўся да яго ідэйных ворагаў — Булгака і Грэча.

Творы рускіх пісьменнікаў яшчэ ў дзярэволюцыйны час карысталіся вялікай папулярнасцю ў Беларусі. Сярод найбольш любімых паэтаў заўсёды ўспамінаецца імя А. С. Пушкіна. Восеміцца гадоў перад гэтым народны паэт Якуб Колас: «Я памятаю, у дзіцячыя гады ў маёй паступковай торбачцы ляжылі томкі пушкінскай паэзіі. У належаўшыя дні сурод прыроды я з захапленнем чытаў паэмы і вершы Пушкіна, завучвалючы іх напаміць. Я мог прачытаць на памяці ад пачатку да канца «Браты-разбойнікі», «Цыганы» і рад лірычных вершаў. Розумна я не ўспрымаў прыгажосцей гэтай паэзіі, але сваім дзіцячым сэрцам адчуваў неперасадкую ўвагу чароўнага пушкінскага верша, гармонію форм і зместу, яго шматгадоўны водгук у маёй душы. Многія вершы Пушкіна выклікалі ў мяне блізка, родныя вобразы. У гэтым сказавалася вялікая ўлада сапраўднай паэзіі над чалавечым пачуццём, і Пушкін — адзін з найвялікшых уладарнікаў яе. У гэтым уздзеянні паэзіі Пушкіна на чытача заключаецца велізарная значнасць і дзейнасць яго як паэта. Але не ў адной толькі чароўнай прыгажосці пушкінскай паэзіі заключаецца значнасць Пушкіна, як бессмертнага паэта».

Пушкін — яркі дасціпны розум, паэт-прагност, мяцежнік, непаўднёвы прыгнечанне шырокіх народных мас. Ён непаўднёвы той жандарскі эпохі, які здзіўляў гэты прыгнеч.

Пушкін бізлітасна і трапа паражыў гэты ружым моцным ударам свайго дасціпнага верша.

Намж часам здзіўляецца Пушкіна і стваральніцай беларускай літаратуры Я. Коласа і Я. Купалы ляжыць цэлае стагоддзе, стагоддзе вялікіх сацыяльна-палітычных змен і пераўтварэнняў. Тым не менш, як гэта відаць з успамінаў Якуба Коласа, назіраў Пушкіна выклікала ў беларускіх песьні родныя і блізкія вобразы, імпавала іх сцвержэнню.

Купала і Колас выступілі ў літаратуры як выразнікі рэвалюцыйна-дэмакратычных настрояў і патрабаванняў народных мас. Чым-жа захапіла іх пушкінская паэзія? Перш за ўсё, народнасцю. Само сабой зразумела, калі мы гаворым аб народнасці таго ці іншага пісьменніка, то павіны не забываць гістарычна абстаноўку, у якой жыў і працаваў пісьменнік, улічыць характар народнасці канкрэтна-гістарычна.

Пушкін — выразнік дум і імкненняў перадавых людзей эпохі, пясляр рэвалюцыйнай ідэй дэкабрыстаў. У спадчыну рускай літаратуры ён пакінуў нявысказаў да прыгнечальна працоўных і светлаю любоў да народа і радзімы, імкненне да свабоды і незалежнасці. Гэта спадчына вялікага паэта братняга народа была законана ўзята лепшымі паэтамі Беларусі, засваялася і развілася імі аднаведна з патрабаваннямі часу.

Наводзе вобразнага выказвання П. А. Дабралябова, паэзія Пушкіна прымушала людзей ступіцца на зямлю. Пушкін стараўся выразаць карціны рускай рэчаіснасці, даў тыпізаваны мастацкія вобразы.

Пушкін цікавіў не толькі сучаснае, але і мінулае жыццё рускага народа. Паэт гаварыў пра славянскія гісторыі сваіх продкаў. У лісце да П. Я. Чаадава ён пісаў: «Клянусь гонарам, ні за што на свеце я не хачу бы перамаціць Айчыню або мець другую гісторыю, акрамя гісторыі нашых продкаў»...

Пушкін вучыў панаваць гонар і славу свайго Айчыны, любіць свой народ і абара-

няць яго свабоду і незалежнасць. «Ганарыцца, — пісаў ён, — славаю сваіх продкаў не толькі можна, але і патрэбна; не павязань не ёсць ганебнае маладушша».

Гэты наказ вялікага паэта стаў высокароднай традыцыяй у рускай літаратуры. Патрыятызм Пушкіна мае грамадскі характар і вымуджана ў турботах аб лёсе Радзімы, павязе да іх патрыятызму, прывадыць свабодальства і нянавісці да рабства.

Любоў да Айчыны, жаданне бачыць свой народ свабодным выклікаюць у Пушкіна нянавісці да чужаземных захопнікаў. Вобраз Напалеона часта браў увагу паэта. Адносіны яго да Напалеона — гэта не толькі адносіны сучасніка, які перажыў навалу французаў, але і гісторыка. Пушкін перш за ўсё бачыць у асобе Напалеона тырана, узурпатар, душныцеля свабоды другіх народаў. У славянскім перамоце 1812 года, у разгоне зграй акупантаў паэт прымае рашаючую ролю народа.

Больш чым праз стагоддзе ішчэ адзін узурпатар, вар'ят, які трымаў аб субсцым панаваці, накіраваў свае орды на Савецкі Саюз, на Маскву. На барацьбу ўзняўся многанациональны савецкі народ. Бывы за сацыялістычную Радаму супраць фашысцкіх варвараў знайшлі яркае адлюстраванне ў шматлікіх выдатных помніках мастацкай літаратуры ўсёй нацыянальнасцей СССР.

У гэтай барацьбе савецкай партыі, савецкі народ адчуваў і якасці жыцця свайго сучасніка А. С. Пушкіна, таму што вялікі паэт гораха любіў сваю Айчыну і ненавідзеў чужаземных захопнікаў.

Паэзія Пушкіна ў такой меры прасякнута пачуццямі любові і змиланаванна да Радзімы, што выклікае водгук у савецкіх паэтаў.

Своёасабіваю пераклічку з вялікім мастаком слова можна бачыць у вершы Максіма Тацка «Граніца», эпіграфам да якога наставілі словы Пушкіна: «Вот, вот она, вот русская граница». Руская і р і ца — гэта бар'ер, за які імкнуцца ворагі, і пераішоўшы яго, наезд не вартаюцца.

Паэзія Пушкіна ў такой меры прасякнута пачуццямі любові і змиланаванна да Радзімы, што выклікае водгук у савецкіх паэтаў.

Своёасабіваю пераклічку з вялікім мастаком слова можна бачыць у вершы Максіма Тацка «Граніца», эпіграфам да якога наставілі словы Пушкіна: «Вот, вот она, вот русская граница». Руская і р і ца — гэта бар'ер, за які імкнуцца ворагі, і пераішоўшы яго, наезд не вартаюцца.

Паэзія Пушкіна ў такой меры прасякнута пачуццямі любові і змиланаванна да Радзімы, што выклікае водгук у савецкіх паэтаў.

Своёасабіваю пераклічку з вялікім мастаком слова можна бачыць у вершы Максіма Тацка «Граніца», эпіграфам да якога наставілі словы Пушкіна: «Вот, вот она, вот русская граница». Руская і р і ца — гэта бар'ер, за які імкнуцца ворагі, і пераішоўшы яго, наезд не вартаюцца.

Паэзія Пушкіна ў такой меры прасякнута пачуццямі любові і змиланаванна да Радзімы, што выклікае водгук у савецкіх паэтаў.

Своёасабіваю пераклічку з вялікім мастаком слова можна бачыць у вершы Максіма Тацка «Граніца», эпіграфам да якога наставілі словы Пушкіна: «Вот, вот она, вот русская граница». Руская і р і ца — гэта бар'ер, за які імкнуцца ворагі, і пераішоўшы яго, наезд не вартаюцца.

Паэзія Пушкіна ў такой меры прасякнута пачуццямі любові і змиланаванна да Радзімы, што выклікае водгук у савецкіх паэтаў.

Своёасабіваю пераклічку з вялікім мастаком слова можна бачыць у вершы Максіма Тацка «Граніца», эпіграфам да якога наставілі словы Пушкіна: «Вот, вот она, вот русская граница». Руская і р і ца — гэта бар'ер, за які імкнуцца ворагі, і пераішоўшы яго, наезд не вартаюцца.

Паэзія Пушкіна ў такой меры прасякнута пачуццямі любові і змиланаванна да Радзімы, што выклікае водгук у савецкіх паэтаў.

ШЧАСЦЕ СОВЕЦКАГА ПІСЬМЕННІКА

За пяцінаццаць год, якія мінулі з часу першага з'езда савецкіх пісьменнікаў БССР, у нашай краіне адбыліся велізарныя падзеі. Беларускі народ уз'яднаўся ў адзінай савецкай дзяржаве, адтрымалі бойкі Вялікай Айчынай вайны, у якой наш народ паказаў узоры мужнай барацьбы з ворагамі Радзімы. Цяпер ён вядзе нястомнае змаганне за выкананне планаў пасляваеннай Сталінскай пяцігодкі на аўдэлі і далейшаму развіццю нашай краіны.

Адлюстравваючы гэтыя падзеі, расквітнела беларуская савецкая літаратура. Яна з'яўляецца вышэйшым ступеням вышэйшым ступеням арэну, доказам чаго з'яўляецца прысутнасць Сталінскай пяцігодкі на аўдэлі і далейшаму развіццю нашай краіны.

Адлюстравваючы гэтыя падзеі, расквітнела беларуская савецкая літаратура. Яна з'яўляецца вышэйшым ступеням вышэйшым ступеням арэну, доказам чаго з'яўляецца прысутнасць Сталінскай пяцігодкі на аўдэлі і далейшаму развіццю нашай краіны.

Адлюстравваючы гэтыя падзеі, расквітнела беларуская савецкая літаратура. Яна з'яўляецца вышэйшым ступеням вышэйшым ступеням арэну, доказам чаго з'яўляецца прысутнасць Сталінскай пяцігодкі на аўдэлі і далейшаму развіццю нашай краіны.

Адлюстравваючы гэтыя падзеі, расквітнела беларуская савецкая літаратура. Яна з'яўляецца вышэйшым ступеням вышэйшым ступеням арэну, доказам чаго з'яўляецца прысутнасць Сталінскай пяцігодкі на аўдэлі і далейшаму развіццю нашай краіны.

Адлюстравваючы гэтыя падзеі, расквітнела беларуская савецкая літаратура. Яна з'яўляецца вышэйшым ступеням вышэйшым ступеням арэну, доказам чаго з'яўляецца прысутнасць Сталінскай пяцігодкі на аўдэлі і далейшаму развіццю нашай краіны.

Адлюстравваючы гэтыя падзеі, расквітнела беларуская савецкая літаратура. Яна з'яўляецца вышэйшым ступеням вышэйшым ступеням арэну, доказам чаго з'яўляецца прысутнасць Сталінскай пяцігодкі на аўдэлі і далейшаму развіццю нашай краіны.

Адлюстравваючы гэтыя падзеі, расквітнела беларуская савецкая літаратура. Яна з'яўляецца вышэйшым ступеням вышэйшым ступеням арэну, доказам чаго з'яўляецца прысутнасць Сталінскай пяцігодкі на аўдэлі і далейшаму развіццю нашай краіны.

Адлюстравваючы гэтыя падзеі, расквітнела беларуская савецкая літаратура. Яна з'яўляецца вышэйшым ступеням вышэйшым ступеням арэну, доказам чаго з'яўляецца прысутнасць Сталінскай пяцігодкі на аўдэлі і далейшаму развіццю нашай краіны.

Адлюстравваючы гэтыя падзеі, расквітнела беларуская савецкая літаратура. Яна з'яўляецца вышэйшым ступеням вышэйшым ступеням арэну, доказам чаго з'яўляецца прысутнасць Сталінскай пяцігодкі на аўдэлі і далейшаму развіццю нашай краіны.

з братэрскай дапамогай вялікага рускага народа ў векапомны верасень 1939 года.

Высокую ацэнку атрымала беларуская літаратура на дэкадзе ў Маскве, якая адбылася ў студзені — лютым гэтага года. Дэкада яшчэ раз паказала, з якой любоўю і захаваннем ставіцца братні народы да беларускай літаратуры. Нам, уздзялікам дэкады, сустрача з маскітамі дала вельмі многае. Асабліва памятнай для мяне асабіста засталася сустрэча і гутарка з А. Т. Твардоўскім.

Мне не давялося быць на Першым з'езду савецкіх пісьменнікаў, на якім выступіў вялікі Купала: мяне ў той час адцягнуў ад самі савецкіх пісьменнікаў калючы дрот мяжы. Але мяжа не магла затрымаць магутны голас савецкай паэзіі, подых усходняга ветру. І, нягледзячы на тое, што не было ніякай магчымасці друкавання, я цвёрда быў упэўнены ў наступленні шчаслівага часу ўз'яднання, якое і было прынесена ў адзін рад з паэтамі вялікага рускага народа.

Высокую ацэнку атрымала беларуская літаратура на дэкадзе ў Маскве, якая адбылася ў студзені — лютым гэтага года. Дэкада яшчэ раз паказала, з якой любоўю і захаваннем ставіцца братні народы да беларускай літаратуры. Нам, уздзялікам дэкады, сустрача з маскітамі дала вельмі многае. Асабліва памятнай для мяне асабіста засталася сустрэча і гутарка з А. Т. Твардоўскім.

Мне не давялося быць на Першым з'езду савецкіх пісьменнікаў, на якім выступіў вялікі Купала: мяне ў той час адцягнуў ад самі савецкіх пісьменнікаў калючы дрот мяжы. Але мяжа не магла затрымаць магутны голас савецкай паэзіі, подых усходняга ветру. І, нягледзячы на тое, што не было ніякай магчымасці друкавання, я цвёрда быў упэўнены ў наступленні шчаслівага часу ўз'яднання, якое і было прынесена ў адзін рад з паэтамі вялікага рускага народа.

Высокую ацэнку атрымала беларуская літаратура на дэкадзе ў Маскве, якая адбылася ў студзені — лютым гэтага года. Дэкада яшчэ раз паказала, з якой любоўю і захаваннем ставіцца братні народы да беларускай літаратуры. Нам, уздзялікам дэкады, сустрача з маскітамі дала вельмі многае. Асабліва памятнай для мяне асабіста засталася сустрэча і гутарка з А. Т. Твардоўскім.

Мне не давялося быць на Першым з'езду савецкіх пісьменнікаў, на якім выступіў вялікі Купала: мяне ў той час адцягнуў ад самі савецкіх пісьменнікаў калючы дрот мяжы. Але мяжа не магла затрымаць магутны голас савецкай паэзіі, подых усходняга ветру. І, нягледзячы на тое, што не было ніякай магчымасці друкавання, я цвёрда быў упэўнены ў наступленні шчаслівага часу ўз'яднання, якое і было прынесена ў адзін рад з паэтамі вялікага рускага народа.

Высокую ацэнку атрымала беларуская літаратура на дэкадзе ў Маскве, якая адбылася ў студзені — лютым гэтага года. Дэкада яшчэ раз паказала, з якой любоўю і захаваннем ставіцца братні народы да беларускай літаратуры. Нам, уздзялікам дэкады, сустрача з маскітамі дала вельмі многае. Асабліва памятнай для мяне асабіста засталася сустрэча і гутарка з А. Т. Твардоўскім.

Мне не давялося быць на Першым з'езду савецкіх пісьменнікаў, на якім выступіў вялікі Купала: мяне ў той час адцягнуў ад самі савецкіх пісьменнікаў калючы дрот мяжы. Але мяжа не магла затрымаць магутны голас савецкай паэзіі, подых усходняга ветру. І, нягледзячы на тое, што не было ніякай магчымасці друкавання, я цвёрда быў упэўнены ў наступленні шчаслівага часу ўз'яднання, якое і было прынесена ў адзін рад з паэтамі вялікага рускага народа.

У БРЭСЦКІМ ЛІТАБ'ЯДНАННІ

Да другога з'езда пісьменнікаў Беларусі літаратары Брэста разгарнулі дзейную падрыхтоўку.

Паэт М. Засім працуе над пэкам вершаў «Вольныя вясны», у якіх будзе адлюстравана калектывізацыя на Брэстчыне.

Празаік П. Чарных піша невялікую аповесць «У парцеце дала». У аповесці расказваецца аб лёсе сялянска-беларуса, які ў гады беланскай Польшчы «шукіў шчасця» ў Амерыцы, выкрываецца сапраўднае сутнасць амерыканскай рэчаі-

Нарысы аб перадавіках

Нядаўна ў Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшла новая кніжка нарысаў Івана Грамовіча «Агні пяцігодкі». Гутарка ў кніжцы ідзе аб жывых людзях — наватарыях тэхнікі, перадавіках сельскай гаспадаркі рэспублікі.

Асабліва увагі заслугоўваюць нарысы «Слава звышчужыя» і «Планыны малых рэк». У «Слава звышчужыя» пісьменнік расказвае пра калгас імя Сталіна, Васілевіцкага раёна, дзе працуюць звышчужыя працы Аўдэі Кухаравай, ардэнаўца Марыі Сопат і другіх перадавікоў сельскай гаспадаркі. Спалборнічаючы паміж сабой, яны з кожным годам аддаюць усё новыя і новыя ўчасткі зямлі. На іх вырастае такое жыццё, якога ніколі не бачыла Палессе. Але калгаснікі ведаюць і іншае і другое. Без агратэхнікі нельга таксама здабыць высокай ўраджай. І таму авіяно Аўдэі Кухаравай апрацавала свой уадак згодна ўсіх правіл агратэхнікі, класна паліва даглядала пасевы і нарочце дамаглося выдатных вынікаў.

На канкрэтных жыццёвых прыкладах пісьменнік паказвае, як нараджаюцца новыя адносіны чалавека да працы, як змя-

няецца аблічча людзей, якія паказваюць пуды сапраўднага працоўнага гераізма. Марыя Кухарова сабрала на 31,9 цантнера жыта з аднаго гектара на плошчы васьмі з паловай гектара. Галя Луканаша сковае за дзень 93 соткі лугу. Сама Кухарова жыване 53 соткі збожжа ў дзень. Шмат гэтага зрыкадаў можна знайсці ў калгасе імя Сталіна, дзе звышчужыя ўраджай паказалі, што сапраўды звышчужыя сістэма павышае прадукцыйнасць працы.

Цікава расказвае пісьменнік і аб сакратару райкома партыі Смаранку, які ўнікае ва ўсе падрабязнасці жыцця калгасцаў свайго раёна, дапамагае ім у барацьбе за высокі ўраджай.

Па-за ўвагі пісьменніка не засталася і такая выдатная з'ява, як будаўніцтва сельскіх электрастанцый. У нарысе «Планыны малых рэк» расказваецца аб тых ціны малых рэк, якіх ўзяліся за будаўніцтва калгасцаў, якіх ўзяліся за будаўніцтва гідрэлектрастанцый. Чалавек сваёй упартай працай прымушвае рэкі працаваць сабе. І калі малыя рэкі раней прыносілі мала карысці для чалавека, то цяпер яны толькі ў дамах калгасцаў загараюць лампачка ільча. Людзі цяпер маюць маг-

Мікола ЗАСІМ.

Новыя вершы напісалі П. Цялькіна, І. Цімашкоў, І. Пашкевіч (Пружаны).

Нядаўна адбылася паседжанне літаратурнага аб'яднання пры рэдакцыі абласной газеты «Заря», на якім былі абмеркаваны план работы аб'яднання на бліжэйшы час. Да з'езда будзе арганізавана выстаўка літаратурных старонак, анублікаваных у газеце «Заря». Намечана таксама правесці некалькі сустрэч з чытачамі.

Чымасць выконваць працаёмкія работы пры дапамозе электраэнергіі. Разам з тым мяляюцца жыццё і побыт калгаснай вёскі. З'яўляюцца людзі новых прафесій — электрамашыністы, робочы электрастанцый. Пасля працы калгаснікі могуць культурна адпочыць. У іх кватарах, апрача святла, з'яўляюцца радыёпрыёмнікі. Людзі могуць паслухаць Маскву па радыё, паглядзець іх у сваім калгасным клубе. Разам

НАРОД СПЯВАЕ АБ ШЧАСЦІ

Звыш 3.200 спевакоў, музыкаў і танцоўраў, аб'яднаных у шматлікіх калектывах мастацкай самадзейнасці, прышлі 9 мая на баранавіцкі стадыён.

Выступаюць асобныя шырокавядомыя харавыя калектывы. Калгасны хор Жаробкавіцкага Дома культуры і хор Патэскай хаты-чытальні выконваюць народную песню «Узышоў свецкі месячык».

свечаную таму, чыё імя непарукальна звязана з перамогай савецкага народа. Урачыста і велічна гучыць мелодыя песні «Аб Сталіне»:

ных выступленне зводнага танцавальнага калектыва. На плошчы выконваецца беларускі народны танец «Чарот», у якім прыняло ўдзел больш 100 чалавек.

ЖЫЦЦЕЗДОЛЬНЫ ТЭАТР

Мінскі драматычны тэатр імя Янкі Купалы адзін з старажытных абласных тэатраў рэспублікі.

Пасля вайны тэатр аднавіў сваю дзейнасць у Мінску ў значна абноўленам творчым складзе, але ён не адшоў ад сваёй традыцыйнай прапагандысцкай функцыі.

У рэпертуары тэатра можна сустрэць лепшыя савецкія п'есы беларускіх і рускіх драматургаў, сярод якіх такія, як «Рускае пытанне», «Любоў Яўрава», «Партызаны», «Платон Крэчат», «Хто смеяцца апошні», «Канстанцін Заслонаў» і іншы.

У далейшай сваёй дзейнасці тэатр павінен замацаваць практыку выяздных спектакляў.

Самая галоўная ўмова росту ідэа-мастацкай значнасці кожнага тэатра — гэта рэпертуар.

Асноўная рэпертуарная лінія Пінскага тэатра мае правільны напрамак. У мінулым годзе тэатр паставіў значную колькасць савецкіх спектакляў і сярод іх — «Далёка ад Сталінаграда», «Над каштанам Прагі», «Расквінулася мора шырока», «Чырвоны галыштук», «Шляхі дарогі» і іншыя.

Не абыйшлося, праўда, і без таго, што ў рэпертуары знайшоў сваё месца і такое ідэальнае п'есна, як «Дзень апачынку», «Тры сябры», «Чужое дзіця» і іншы. Відаль, што можа на «касава» спектаклі знайшла і тут сваіх прыхільнікаў.

На прагляд савецкіх спектакляў тэатр прадставіў свае найбольш удалыя паставы — «Платон Крэчат», «Шляхі дарогі», «На тым баку» і іншыя.

Спектакль «Платон Крэчат» даўно ўжо ў рэпертуары тэатра, тым не менш ён і сёння не страціў сваёй актуальнасці і цікавасці.

Паставы «Платон Крэчат» даўно ўжо ў рэпертуары тэатра, тым не менш ён і сёння не страціў сваёй актуальнасці і цікавасці.

Паставы «Платон Крэчат» даўно ўжо ў рэпертуары тэатра, тым не менш ён і сёння не страціў сваёй актуальнасці і цікавасці.

Пятрусь БРОўКА Бандыты

Амерыка, Ззяеш настара ў цямноце, Над ім — У дрыжыках корчацца целы.

Бандыцкай душы Не прыкрыць адзеннем, Яна прабівае кінжаламі будзе — Ні твараў у іх не відаль, Ні сумлення, Не, гэта не здані! І гэта не людзі!

Сквараць, Абабраўшы да кропельні сілы... Маўчаць немагчыма, Хоць мне невядома, Адкуль ён, якога вольны спілілі Са штата Агайо Альбо з Анлахома.

Ад колера цела Баццця заравы, За тое скралі гаінья Ну-Клукс-клана, Што мабіць прыехаў Ён з бэльмы разам У тым-жа вагоне, што ім збудаваны.

Ён стаў несудымым І больш непатрабным — Агно аддалі без судовай дакумі... А можа я з ім Сустрэнаўся на Эльбе, Дзе моцна на друмбю паціснулі руні. Скруцілі.

А воля За кратамі нас Уол-стрыта — Сквана яна ланцуваным багатым, У белых адзеннях бандыты, Бандыты. Амерыка, ганьба! Чаго дамыла ты?

Май, 1949 г.

У ПАДШЭФНЫМ КАЛГАСЕ

Супрацоўнікі Міністэрства замежных спраў БССР гэтымі дзямі наведвалі падшэфны калгас «Комсомолец», Чэрвеньскага раёна, Мінскай вобласці. Для калгаснікаў быў прагавораны дэкларатыв аб міжнародным становішчы. Пасля дэкларацыі сіламі супрацоўнікаў Міністэрства былі нагляданы дзве аднакватэры п'есы «Урок дочкам» І. Крылова і «Навасёлкі» К. Крывашэйна.

Напфярэнцыя гледачоў у Рускім тэатры БССР

Пасля прагляду савецкіх спектакляў у Дзяржаўным Рускім драматычным тэатры БССР Кіраўніцтва на справах мастацтва разам з Акружным Домам афіцэраў 17-га мая правялі канфярэнцыю гледачоў.

Галоўны рэжысёр тэатра С. Уладчыцкі ў сваім дакладзе адзначыў, што пасля паставы ЦК ВКП(б) «Аб рэпертуары драматычнага тэатра і мерах па яго паліпшыненні» Дзяржаўны Рускі драматычны тэатр БССР значна перабудаванай сваёй рэпертуар.

Асноўная ўвага цэнтр аддаецца сучаснай савецкай п'есе. Тэатр лічыць сваім дасягненнем паставіць п'есу «Рускае пытанне» К. Сіманова, «Хлеб наш надзеены» Н. Вірты, «У адным горадзе» А. Сафронава, «На тым баку» А. Баранова і іншы.

Пасля дэкларацыі пачалося ажыццёленае абмеркаванне спектакляў, якія былі паказаны ў час прагляду.

Афіцэр Л. Шапіра адзначыў, што тэатр зрабіўся папулярным у асяроддзі афіцэраў Мінскага гарнізона. Асабліва вялікім поспехам карыстаецца паставы «Рускае пытанне» К. Сіманова і «На тым баку» А. Баранова.

Тав. Шапіра выказаў пажаданне, каб тэатр больш ставіў спектакляў, прысвечаных жыццю Савецкай Арміі. Ён прапанаваў тэатральнаму калектыву наладзіць сувязь з беларускімі драматургамі.

Студэнтка Ірыднічнага інстытута Салаўёва адзначыла, што ў Рускім тэатры БССР сучасная тэма атрымае добрае вырашэнне (студэнтка Мінска асабліва падабаюцца спектаклі «У адным горадзе» і «На тым баку»).

Студэнт Палітэхнічнага інстытута Рабінович крытыкаваў п'есу «Сустрэча з юнацтвам» Арбузова за тое, што там няправільна паказаны ўзаемаадносіны моладзі са старажытным пакаленнем.

72 агітбрыгады

У Маладзечанскай вобласці для абслугоўвання калгаснікаў у час вясновай сяўбы створаны 72 агітбрыгады. У склад кожнай агітбрыгады ўваходзяць: лектар, канцэртны калектыв і кіноперасоўка. Перад канцэртамі і кіносеансамі праводзяцца гутаркі аб перавагах калгаснага ладу, аб дасягненнях мічурынскай агібрылагічнай навуцы, аб міжнародным становішчы і іншыя.